

Obsah

Předmluva autora	VII
------------------------	-----

Oddíl A – Metoda a předmět ekonomie

1. Jaká věda je ekonomie?	3
1.1 Pozitivní věda	3
1.2 Vize a model v ekonomii	5
1.3 Ekonomie – věda o lidském jednání	7
1.4 Racionalita lidského jednání	9
Shrnutí	13
Klíčové pojmy	14
Otázky	14
2. Člověk ekonomický a společnost	15
2.1 Sledování vlastního zájmu	15
2.2 Společnost směnných vztahů	18
2.3 Tržní koordinace lidských činností	19
2.4 Základní ekonomický problém	24
2.5 Lidské jednání a společenské instituce	26
Shrnutí	29
Klíčové pojmy	30
Otázky	30

Oddíl B – Ekonomické rozhodování spotřebitele

3. Spotřebitelova volba	33
3.1 Utopené náklady a náklady příležitosti	33
3.2 Spotřebitelská substitute	35
3.3 Rozpočtové omezení a optimální kombinace spotřeby	42
3.4 Kardinalistický a ordinalistický přístup	50
Shrnutí	53

Klíčové pojmy	54
Otázky a příklady	54
4. Poptávka	57
4.1 Poptávka a křivka poptávky	57
4.2 Substituční a důchodový efekt	61
4.3 Cenová elasticita poptávky	63
4.4 Poptávka v krátkém a v dlouhém období	70
4.5 Engelova křivka a důchodová elasticita poptávky	71
4.6 Křížová elasticita poptávky	79
4.7 Spotřebitelův přebytek	83
Aplikace: Mají mít prodávající na zboží cenovky?	85
Dodatek 1: Poukázky na potraviny	86
Dodatek 2: Indexy životních nákladů	88
Shrnutí	90
Klíčové pojmy	92
Otázky a příklady	92
5. Volba mezi spotřebou a volným časem	94
5.1 Optimální kombinace spotřeby a volného času	94
5.2 Nabídka práce	97
Aplikace 1: Sociální podpory a nabídka práce	99
Aplikace 2: Progresivní zdanění a nabídka práce	100
Shrnutí	102
Klíčové pojmy	103
Příklady	103
6. Volba mezi přítomnou a budoucí spotřebou	104
6.1 Mezní míra časové preference	104
6.2 Optimální kombinace přítomné a budoucí spotřeby	107
Aplikace: Povinné a dobrovolné penzijní spoření	113
Shrnutí	114
Klíčové pojmy	115
Otázky a příklady	115
7. Rozhodování v podmínkách rizika	116
7.1 Riziko a očekávaný výnos	116
7.2 Očekávaný užitek a averze k riziku	117
7.3 Informace snižující riziko	124
7.4 Pojištění proti riziku	127
7.5 Diverzifikace	130
Dodatek: Ekonomie zločinu	134

Shrnutí	138
Klíčové pojmy	139
Otázky a příklady	140
Oddíl C – Ekonomické rozhodování výrobce	
8. Firma	145
8.1 Transakční náklady a firma	145
8.2 Firma jako „pletенец smluv“	148
8.3 Nákladově optimální velikost firmy	151
8.4 Cíl firmy	154
8.5 Problém „pána a správce“	156
Dodatek: Neziskové organizace a družstva	160
Shrnutí	163
Klíčové pojmy	164
Otázky a příklady	164
9. Produkční funkce a náklady firmy	166
9.1 Výroba a produkční funkce	166
9.2 Krátkodobá produkční funkce a výnosy z variabilního faktoru	168
9.3 Dlouhodobá produkční funkce a výnosy z rozsahu	170
9.4 Technická substitute	173
9.5 Optimální výrobní technika	177
9.6 Dlouhodobá nákladová funkce firmy	184
9.7 Vztahy mezi krátkodobými a dlouhodobými náklady	187
9.8 Maximalizace zisku v krátkém a v dlouhém období	191
Shrnutí	192
Klíčové pojmy	194
Otázky a příklady	194
10. Společenské náklady a nabídka	196
10.1 Společenské náklady	196
10.2 Ekonomické náklady firmy a společenské náklady	198
Aplikace: Náklady na reklamu	199
10.3 Společenské náklady, výrobcův přebytek a tržní nabídka	200
10.4 Úspory z rozsahu trhu	203
10.5 Nabídka v krátkém a v dlouhém období	205
Shrnutí	208
Klíčové pojmy	209
Otázky a příklady	209

Oddíl D – Směna, tržní rovnováha a tržní struktury

11. Směna	213
11.1 Hranice produkčních možností a optimální kombinace produkce	213
11.2 Směna na základě odlišných spotřebních preferencí	219
11.3 Směna na základě odlišných produkčních možností – absolutní výhody	223
11.4 Směna na základě odlišných produkčních možností – komparativní výhody	226
11.5 Mezinárodní obchod	229
11.6 Zdroje komparativních výhod: Heckscher-Ohlinova teorie	233
11.7 Zdroje komparativních výhod: Learning-by-doing	238
11.8 Směna a rozdělování	240
11.9 Směna a migrace	242
11.10 Obchodní ochránářství	243
11.11 Ochrana mladých odvětví	252
Shrnutí	256
Klíčové pojmy	258
Otázky a příklady	258
12. Tržní rovnováha a tržní cena	261
12.1 Tržní příležitosti a přínosy ze směny	261
12.2 Tržní rovnováha a tržní cena	263
12.3 Arbitráž a zákon jediné ceny	267
12.4 Změny tržní rovnováhy	269
12.5 Cenový strop (maximální cena)	273
12.6 Subvence k ceně	279
12.7 Spotřební daň	282
× 12.8 Minimální cena	285
Aplikace: Zvýšení ceny a renta	289
× 12.9 Licence a produkční kvóty	290
Shrnutí	293
Klíčové pojmy	294
Otázky a příklady	294
13. Nedokonalé trhy	297
13.1 Příjemce ceny a tvůrce ceny	297
13.2 Územní rozptýlení trhu	299
13.3 Heterogenita produktu	301
× 13.4 Reklama	303
13.5 Tvorba ceny na nedokonalém trhu	306
Aplikace 1: Autor a nakladatel	309

13.6	Cenová diskriminace	310
13.7	Odstupňované ceny	320
×	Aplikace 2: Zápisné	322
	Shrnutí	324
	Klíčové pojmy	325
	Otázky a příklady	325
14.	Monopolistická konkurence	327
14.1	Tržní struktury	327
14.2	Maximalizace zisku (rovnováha firmy)	327
14.3	Monopolistická konkurence a efektivnost	332
	Shrnutí	333
	Klíčové pojmy	334
	Otázky a příklady	334
15.	Oligopol	335
15.1	Strategické chování	335
15.2	Cournotův oligopol	337
15.3	Bertrandův oligopol	340
15.4	Kartel	341
15.5	Nashova rovnováha	346
×	15.6 Proč existují oligopoly	352
15.7	Otevřené trhy a regulované trhy	354
15.8	Dobyvatelné trhy	356
	Shrnutí	359
	Klíčové pojmy	360
	Otázky a příklady	361
16.	Monopol a konkurence	363
16.1	Rovnováha monopolu a ztráta efektivnosti	363
16.2	Diskriminující monopol	366
16.3	Vlastnictví jedinečného faktoru	368
16.4	Monopol a konkurence jako proces	370
×	16.5 Patent	372
16.6	Přirozený monopol	375
×	16.7 Síťový efekt	378
16.8	Antimonopolní politika	382
16.9	Státem vytvářené monopoly	385
	Shrnutí	392
	Klíčové pojmy	393
	Otázky a příklady	394

Oddíl E – Trhy práce a kapitálu

17. Trhy práce	399
17.1 Produkční funkce a produktivita práce	399
17.2 Poptávka po práci v krátkém období	402
17.3 Poptávka po práci v dlouhém období	406
17.4 Tržní nabídka práce	407
17.5 Rovnováha trhu práce	409
Aplikace: Trh práce a zdanění	411
✓ 17.6 Odbory	411
17.7 Zákonná minimální mzda	416
× 17.8 Diskriminace na trzích práce	418
17.9 Nezaměstnanost	421
× Dodatek 1: Pracovní rizika a kompenzující mzdové rozdíly	428
Dodatek 2: Monopson na trhu práce	432
Shrnutí	435
Klíčové pojmy	437
Otázky a příklady	437
18. Kapitál a investiční rozhodování	440
18.1 Používání kapitálu	440
18.2 Investování do kapitálu	441
Aplikace 1: Zrání vína	444
Aplikace 2: Stáří lesa	445
18.3 Příležitost investovat a ochota spořit	446
× 18.4 Trh zapůjčitelných fondů	448
18.5 Nominální a reálná úroková míra	452
✓ 18.6 Alokace kapitálu	453
× Aplikace 3: Státní podpora malým podnikům a vývozcům	455
18.7 Hodnota kapitálu	457
18.8 Volba mezi investičními projekty	461
× 18.9 Trhy cenných papírů	463
18.10 Lidský kapitál	468
Shrnutí	471
Klíčové pojmy	472
Otázky a příklady	472

Oddíl F – Efektivnost, vlastnická práva a veřejná volba

19. Všeobecná rovnováha a efektivnost	477
19.1 Všeobecná rovnováha trhů	477
19.2 Efektivnost ve výrobě – substituce výrobních faktorů	478

19.3	Efektivnost ve výrobě – transformace produkce	481
19.4	Efektivnost v rozdělování – Paretovo optimum	483
19.5	Efektivní kombinace statků	488
19.6	Kompenzační platby	490
	Shrnutí	492
	Klíčové pojmy	493
	Otázky a příklady	493
20.	Externality a vlastnická práva	495
20.1	Společenské a soukromé náklady a výnosy	495
20.2	Daně a subvence k potlačení externalit	497
20.3	Vlastnická práva a Coaseho teorém	497
20.4	Transakční náklady	503
X	Dodatek: Externality a vlastnická propojení	505
	Shrnutí	506
	Klíčové pojmy	507
	Otázky a příklady	507
21.	Volné zdroje	510
21.1	Neefektivní využívání volných zdrojů	510
	Aplikace: Vlastnická práva ve vysílacím spektru	513
21.2	Zpoplatnění volných zdrojů	516
	Shrnutí	520
	Klíčové pojmy	520
	Otázky	520
22.	Veřejné statky a veřejná volba	522
22.1	Nevylučitelnost a problém černého pasažéra	522
22.2	Nevylučitelnost a transakční náklady	524
22.3	Nezmenšitelnost (nerivalita) ve spotřebě	526
22.4	Veřejná volba	527
22.5	„Politický trh“	529
22.6	Teorém středového voliče	531
	Aplikace: Politické strany v boji o voliče	534
22.7	Racionální neznalost voliče	537
22.8	Zájmové skupiny	539
22.9	Vyhledávání renty	543
22.10	Byrokracie	546
	Shrnutí	548
	Klíčové pojmy	549
	Otázky a příklady	549

23. Regulace a vlastnická práva	552
23.1 Regulace	552
23.2 Ochrana vlastnických práv	559
Shrnutí	563
Klíčové pojmy	563
Otázky	563
Slovník základních pojmů	567
Jmenný rejstřík	583
Věcný rejstřík	585